

Współwystępowanie zaburzeń psychicznych u osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych

Zasadniczą trudnością w diagnozie i leczeniu uzależnienia od różnych substancji psychoaktywnych jest współwystępowanie uzależnienia i innych problemów psychologicznych. Odpowiednia diagnoza sytuacji psychologicznej pacjenta decyduje zatem o tym, jakie oddziaływania psychoterapeutyczne i farmakologiczne powinny zostać podjęte. Dużą trudnością jest natomiast fakt nakładania się różnych objawów, wzajemnego wzmacniania, bądź osłabiania się niektórych z nich. Z tego powodu może się okazać, że proces diagnozy istotnie się wydłuża. W tym sensie diagnozy nie można traktować jako krótkotrwałej i skończonej czynności, ale raczej jako długotrwałą i otwartą na modyfikację próbę zrozumienia problemów zdrowotnych, życiowych i psychologicznych człowieka uzależnionego.

Zaburzenia psychiczne a uzależnienie od substancji psychoaktywnych

Do najczęstszych form współwystępowania różnych zaburzeń psychicznych u osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych należą:

- używanie substancji jako sposób samoleczenia w problemach związanych z obniżonym nastrojem (depresja), lękiem, czy w trudnościach interpersonalnych,
- używanie substancji przez osoby cierpiące na różne formy zaburzeń psychotycznych (np. schizofrenia),
- współwystępowanie uzależnienia do substancji z różnymi formami uzależnień behawioralnych, np. z hazardem,
- współwystępowanie używania różnych substancji psychoaktywnych: alkoholu, leków, narkotyków, dopalaczy,
- rozwój uzależnienia związany z różnymi problemami psychologicznymi na bazie zaburzeń osobowości,
- rozwój różnych zespołów objawów np. depresyjnych, lękowych, zaburzenia snu, aktywacja zaburzeń psychotycznych pod wpływem używania substancji,
- związek uzależnienia od substancji z uszkodzeniem ośrodkowego układu nerwowego; uszkodzenie takie może być zarówno przyczyną rozwoju uzależnienia, jak i skutkiem destrukcyjnego wpływu alkoholu na mózg,
- często uzależnienie od alkoholu współwystępuje z niesłusznie bagatelizowanym uzależnieniem od nikotyny.

We wszystkich wymienionych tutaj sytuacjach wcześniejsze problemy mogą powodować rozwój uzależnienia, co z kolei wtórnie wzmacnia te pierwotne trudności. Z drugiej strony nadużywanie substancji psychoaktywnych może okazać się czynnikiem spustowym dla rozwoju licznych zaburzeń funkcjonowania psychicznego. Takie rozumienie powiązań różnych problemów i zaburzeń powoduje, że diagnoza i terapia uzależnienia staje się procesem długotrwałym i obejmującym wszystkie sfery psychologicznego funkcjonowania pacjenta. W konsekwencji często zdarza się, że w skutecznej terapii uzależnień powinni wspólnie brać udział psychoterapeuta uzależnień i psychiatra.

Opracował mgr Jakub Przybyła na podstawie: James Morrison „Diagnoza psychiatryczna”. Kraków, 2012. Monika Rogoż „Współwystępowanie zaburzeń psychicznych u osób uzależnionych od alkoholu” [w:] „Uzależnienia w praktyce klinicznej”. Warszawa, 2009.